

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ВІННИЦЯ

Виконала: магістрант 2 курсу,
Групи БМ 15 мн
Вітюк І.В.
Керівник МКР
к.т.н. доцент Ковальський В.П.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

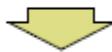
Розробка та обґрунтування ефективної методики формування садово-паркових об'єктів на основі варіантного проектування

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

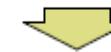
- 1) проаналізувати та узагальнити вітчизняний і закордонний досвід з архітектурно-композиційного формування садово-паркових об'єктів та визначити сучасний стан науки та практики формування садово-паркових об'єктів;
- 2) запропонувати методику дослідження садово-паркових об'єктів за допомогою комплексного підходу та провести поглиблений аналіз архітектурно-композиційних компонентів садово-паркових об'єктів регіону, який досліджується, з розробкою об'ємно-просторової та естетичної оцінки ландшафтних і архітектурних складових;
- 3) провести композиційний аналіз паркових структур з виявленням їх типологічного ряду та закономірностей планувальної організації садово-паркових об'єктів міста Вінниці;
- 4) обґрунтувати основні принципи створення садово-паркових об'єктів з подальшою розробкою моделей формування паркових територій.

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Садово-паркові об'єкти

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методи формування
садово-паркових об'єктів

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

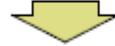
- 1) Архітектурно-композиційний аналіз; - 2) Аналіз результатів науково-дослідницьких та проектних робіт, опублікованих та описаних матеріалів; - 3) Метод порівняння; - 4) Метод графоаналітичного аналізу композиційно-планувальних структур; - 5) Аналіз картографічного матеріалу; - 6) Натурне обстеження; - 7) Ландшафтно-планувальний аналіз; - 8) Типологічний аналіз.

НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

- 1) шляхом аналізу соціально-економічних, політичних та інших чинників виділено та систематизовано основні етапи формування садово-паркових об'єктів; - 2) запропоновано методику дослідження садово-паркових об'єктів за допомогою комплексного підходу з урахуванням комплексу основних факторів впливу; - 3) удосконалена типологічна диференціація ландшафтної та архітектурно-планувальної організації садово-паркових об'єктів різного типу та їх розвитку; - 4) удосконалено принципи щодо формування та розвитку садово-паркових об'єктів.

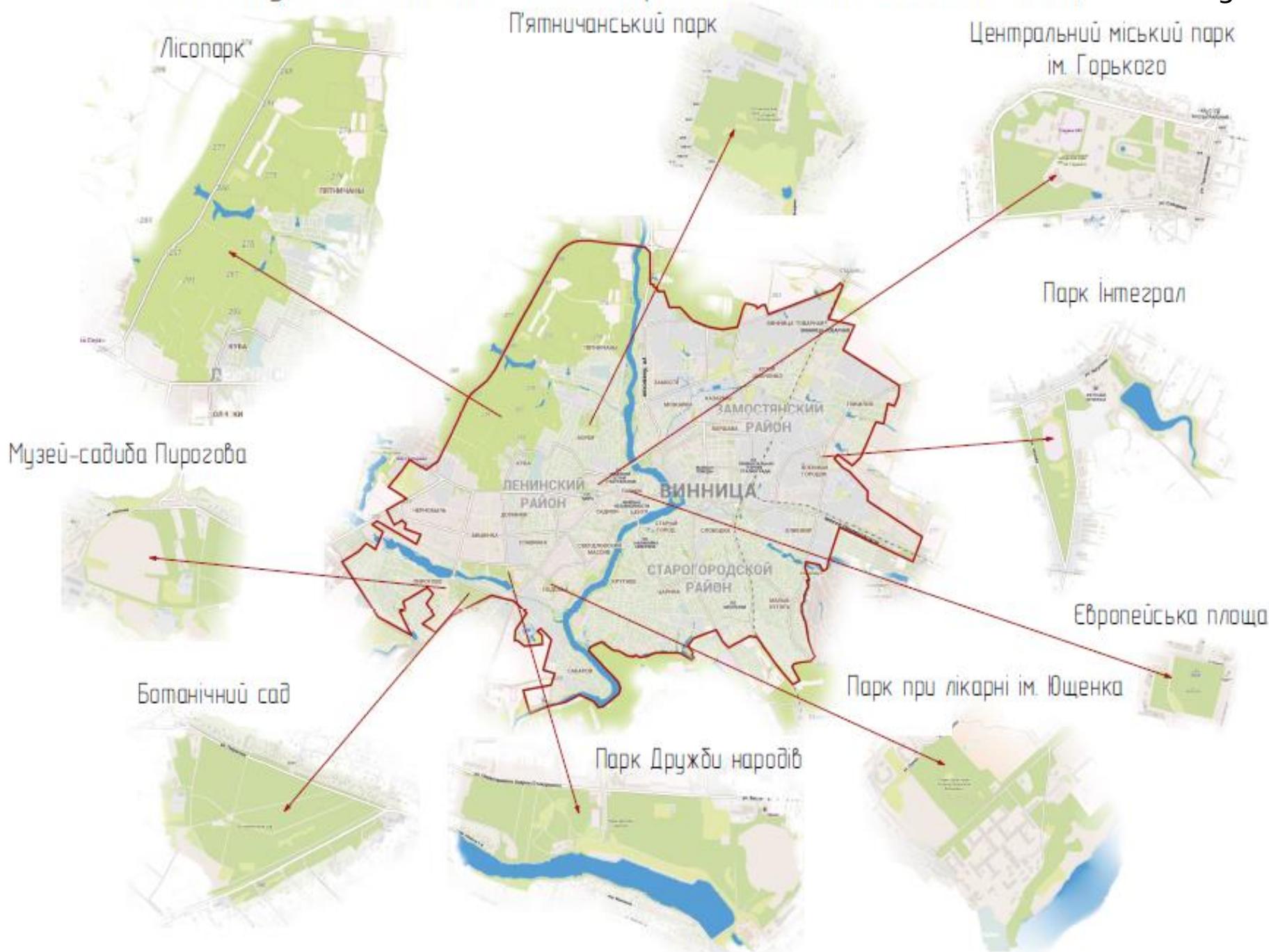
ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

- Розроблено методичні та типологічні рекомендації щодо удосконалення ландшафтної та архітектурно-планувальної організації рекреаційно-розважальних парків з урахуванням сучасних вимог.
- Результати дослідження та основні положення роботи можуть бути використані при реконструкції парку Інтеграл в місті Вінниці.
- Основні висновки та результати роботи можуть бути використані при розробленні проектних пропозицій з формування садово-паркових об'єктів.

Місто будівництві аналіз садово-паркових об'єктів міста Вінниці

3

Натурні обстеження садово-паркових об'єктів міста Вінниці

4

Центральний міський парк ім. Горького

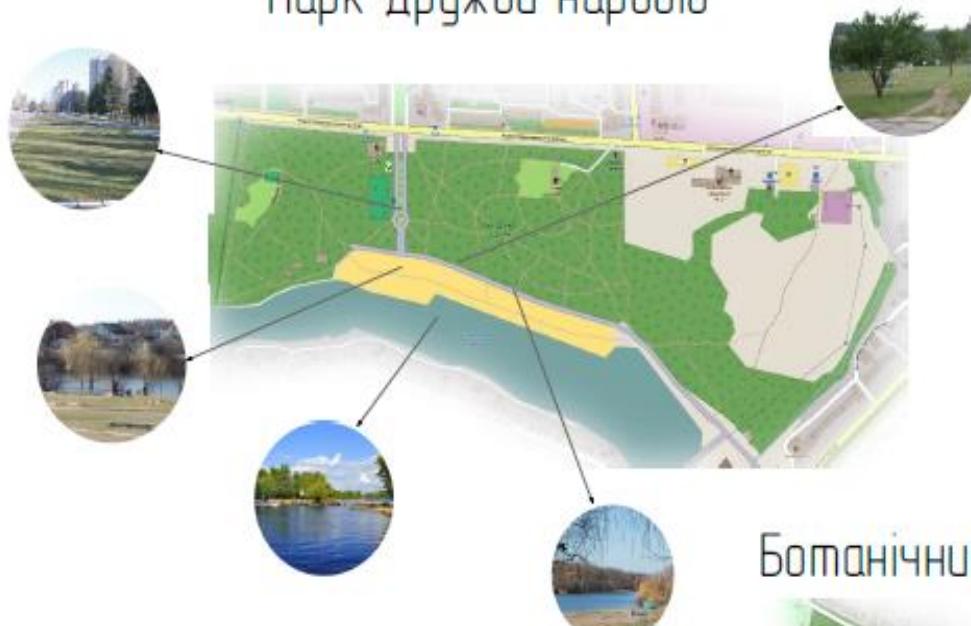
Парк Інтеграл

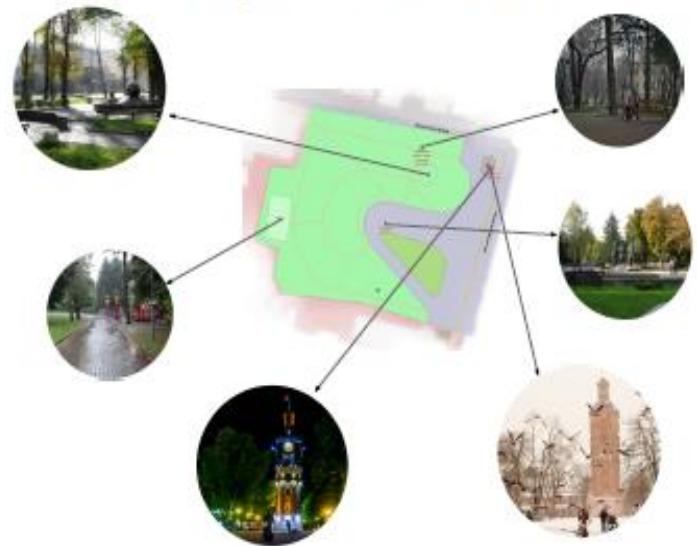
Лісопарк

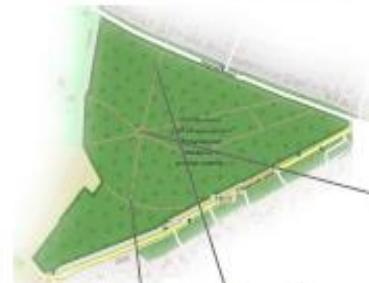
Парк Дружби народів

Європейська площа

Ботанічний сад

Парк при лікарні ім. Ющенка

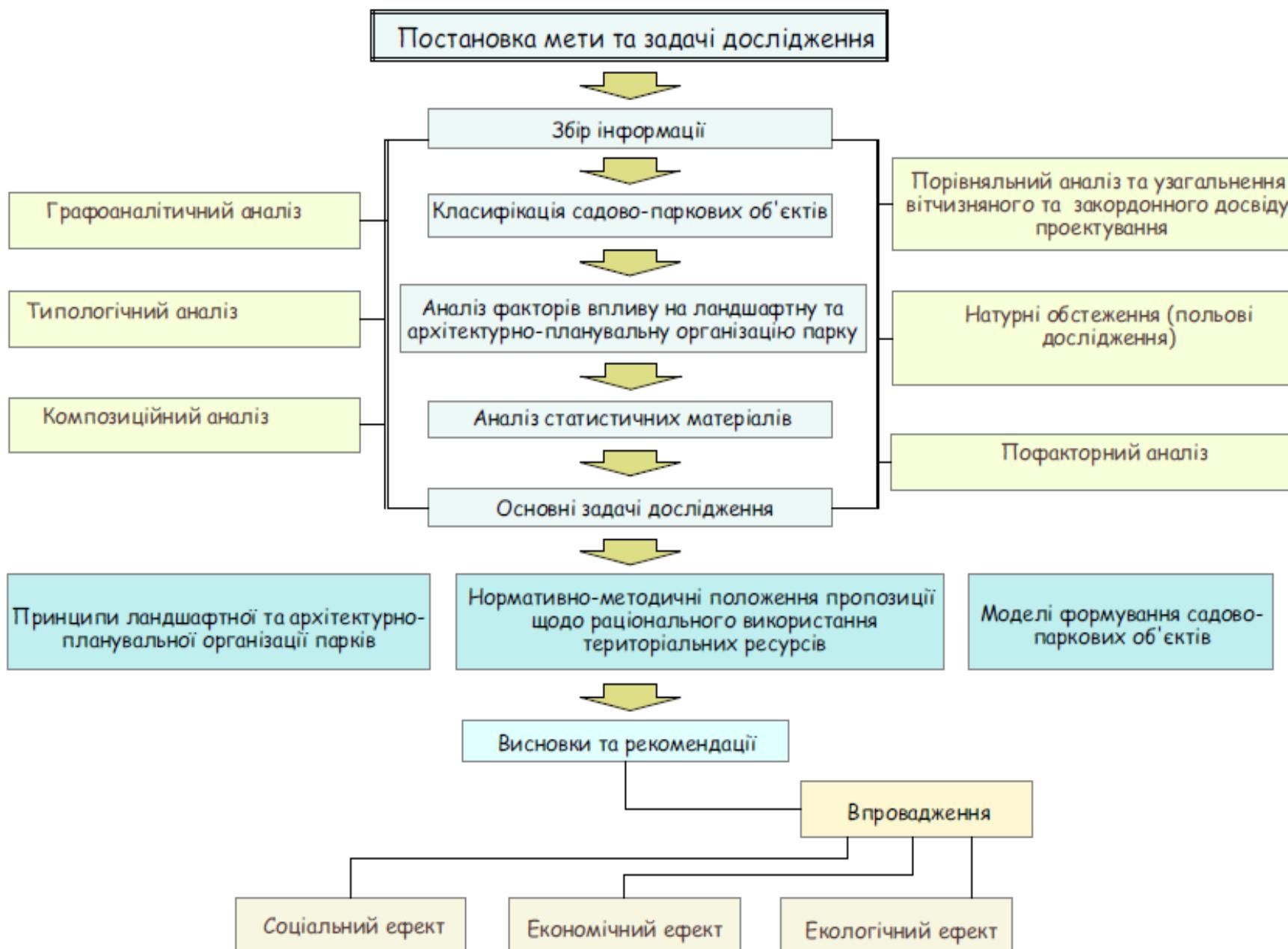

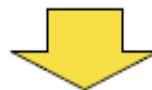
П'ятничанський парк

Блок-схема методики дослідження садово-паркових об'єктів за допомогою комплексного підходу

6

Соціально-економічні

- соціально-необхідні умови середовища;
- умови руху та зайнятості населення;
- функціональна структура обслуговуючої сфери населення.

Естетичні та художньо-композиційні

- психологічний та естетичний комфорт;
- атрактивність паркового середовища.

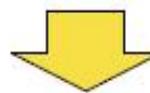
Природно-кліматичні

- захист від зовнішнього середовища;
- наявність територій ландшафтів для виробництва і споживання;
- наявність природних ресурсів для сфери виробництва і споживання;
- охорона природи.

Науково-виробничі

- конструктивно-технологічні рішення елементів штучного середовища;
- розміщення атракціонної техніки в структурі рекреаційно-розважального парку;
- розміщення матеріальних об'єктів споживання;
- ефективність використання капіталовкладень;
- вирішення комунікацій (засобів зв'язків між елементами системи).

ЕТАПИ ФОРМУВАНЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ

I етап

- кінець XVIII - середина XIX ст. (утворення перших садово-паркових об'єктів - маєтків та садиб заможних поміщиків того часу. Етап характеризується вживанням пейзажного планування з елементами регулярного у частині, що прилягає до палацу).

Палац Грохольських

а) праве крило палацу

б) задній вівр

а) праве крило палацу

Садиба Пирогова

а) будинок Пирогова

б) вхід в будинок

II етап

- кінець XIX ст. - початок ХХ ст. (характеризується рівноцінним розвитком палацових і міських публічних парків. З'явилися маєтки знатних дворян і членів царської сім'ї. В їх будівництві використовувалися майже всі стилі, відомі в історії архітектури того часу, часто поєднуючи в одному ансамблі декілька стилізових напрямків (класицизм, романтизм, символізм та інші)).

Парк при лікарні ім. Ющенко

а) лікарня

б) центральна алея

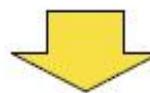
в) алея буїб

г) територія перед лікарнею

д) праве крило лікарні

III етап

- охоплює період між першою і другою світовими війнами, включає обидва напрямки: створюються як палацові, так і міські парки, але домінує міське озеленення загального значення.

Центральний міський парк ім. Горького

а) площа перед літнім театром

б) арка - центральний вхід

в) старий літній театр

г) головна площа

IV етап

- повоєнний етап - по всій Україні відбувається повоєнна реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів, створюються пам'ятники вшанування загиблим під час Другої світової війни, навколо яких формуються парки, сквери, бульвари та інші зелені насадження.

Європейська площа

а) олея

б) меморіальна площа

Парк Дружби народів

в) головний вхід

Ботанічний сад

г) пляж

д) олея

ТИПОЛОГІЧНІ РІЗНОВИДИ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ

Площа → - 1) великі; - 2) середні; - 3) малі.

Функціональний тип → - 1) поліфункціональні; - 2)monoфункціональні.

Місце у системі розселення → - 1) заміські; - 2) загальноміські; - 3) районні.

Сезонність → - 1) цілорічні; - 2) сезонні.

Тип рельєфу → - 1) нагорні; - 2) на схилі; - 3) у долині; - 4) рівнинні.

Планувальна структура → - 1) лінійні; - 2) променево-кільцеві; - 3) комбіновані.

Планувальний принцип → - 1) регулярні; 2) пейзажні; 3) змішані.

Статус → - 1) звичайний садово-парковий об'єкт; 2) пам'ятка садово-паркового мистецтва.

Різновид → - 1) лісопарк; 2) парк; 3) ботанічний сад; 4) сквер; 5) садиба.

Архітектурні споруди → - 1) наявність; 2) відсутність.

Дорожньо-стежкова мережа → - 1) організовано- влаштована; 2) довільна.

Водойми → - 1) штучні; 2) прородні; 3) відсутні.

Композиція деревного складу → - 1) наявність деревних груп, алей; 2) хаотичне розташування.

Типологічний аналіз садово-паркових об'єктів міста Вінниці

11

	Центральний міський парк	Ботанічний сад	Парк Дружби народів	П'ятничанський парк	Парк при лікарні ім. Іщенка	Європейська площа	Садиба Пирогова	Лісопарк	Парк Інтерпол
Площа	- більше >50 га - середнє 10-50 га - менше 0,5-10 га	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Функціональне призначення	- хонорувальні - поліфункціональні	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Місце у системі розселення	- земельні - залізничні - районні	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Сезонність	- цілорічні - сезонні	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Тип рельєфу	- каскади - на схилах - у долині - рівнини	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Планувальна структура	- лінійні - променево-лінійні - коліновидні	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Планувальний принцип	- регулярні - пейзажні - змішані	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Спогад	- звичайні - пам'ятки	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Родовид	- лісопарк - парк - сад - садиба - сад	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Архітектурні споруди	- павільйони - павільйони - будиночки	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Дорожній-стежкова мережа	- огорожені алеї-дизайнерські - відкриті	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Водойми	- штучні - природні - водосховища	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Композиція дерево-з-складу	- коефіцієнт згруп. олівії, солінів - художнє розташування	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Із таблиці видно, що більшість садово-паркових об'єктів міста Вінниці мають середню площину, є монофункціональними, цілорічними, розташованими на рівнинному рельєфі, із різною планувальною структурою з переважанням комбінованої. Для садово-паркових об'єктів характерні регулярні, пейзажні та змішане проектування. Наявна просторово-композиційна організація на території парків з різновидом деревних композицій, архітектурних споруд та будівель, водних об'єктів. Лише два об'єкти із розглянутих являються пам'ятками садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, а саме: Центральний міський парк Вінниці та парк Дружби народів.

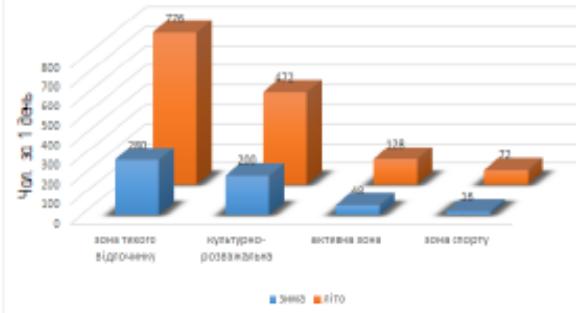
Статистична обробка даних

(Відвідування парку за одиницю часу в різний сезон)

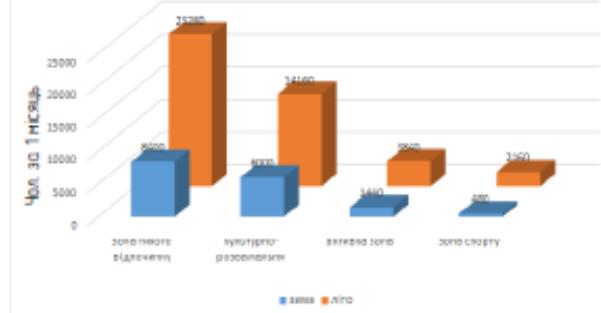
Будній день

Будній день

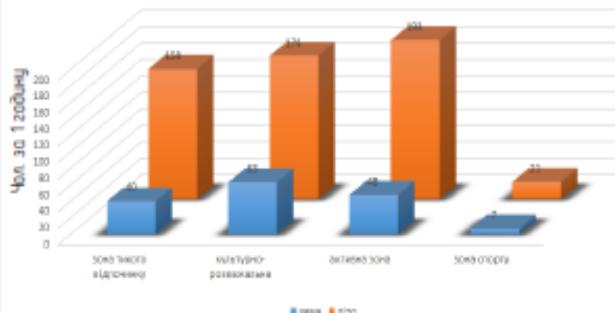

Будній день

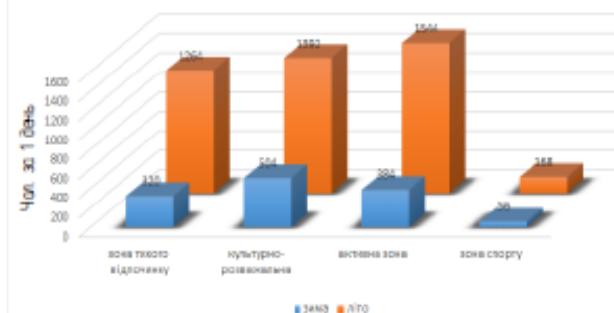

Найдовше відвідування парку припадає на зону тихого відпочинку, незалежно від сезону.

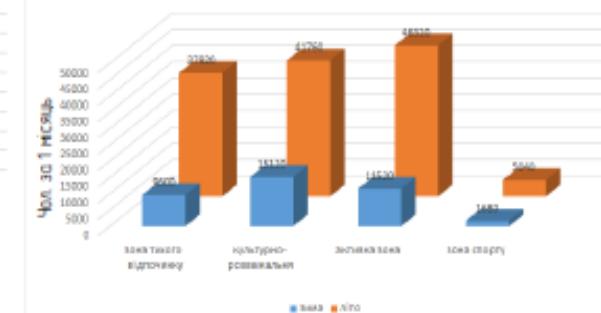
Вихідний день

Вихідний день

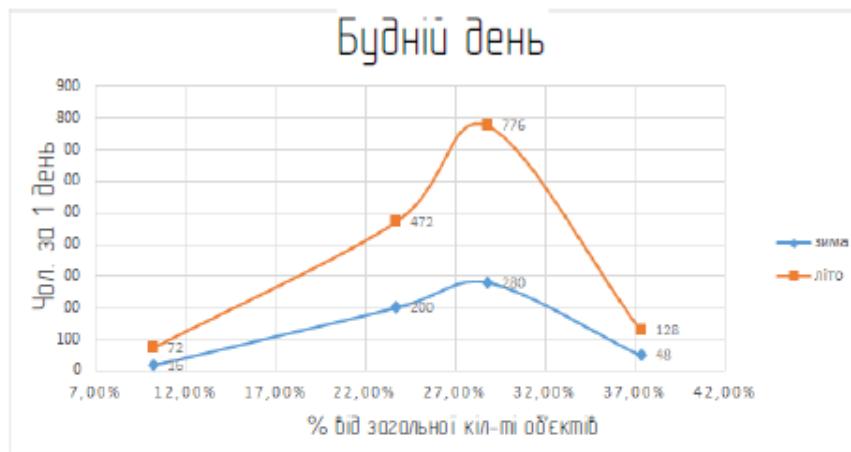
Вихідний день

Найдовше число відвідувачів сконцентроване в активній зоні та культурно-розважальній, як в літку, так і взимку, що пов'язано з різноманітними заходами та мироприємствами, які проходять на вихідні дні на території парку.

Статистична обробка даних

(Відвідування функціональних зон залежно від наповненості території об'єктами, інженерними мережами та архітектурними спорудами

	% від загальної кількості об'єктів	Літо	Зима
Зона тихого білпочинку	28,8	776	280
Зона активного білпочинку	37,3	128	48
Культурно-розважальна зона	23,7	472	200
Зона спорту	10,2	72	16

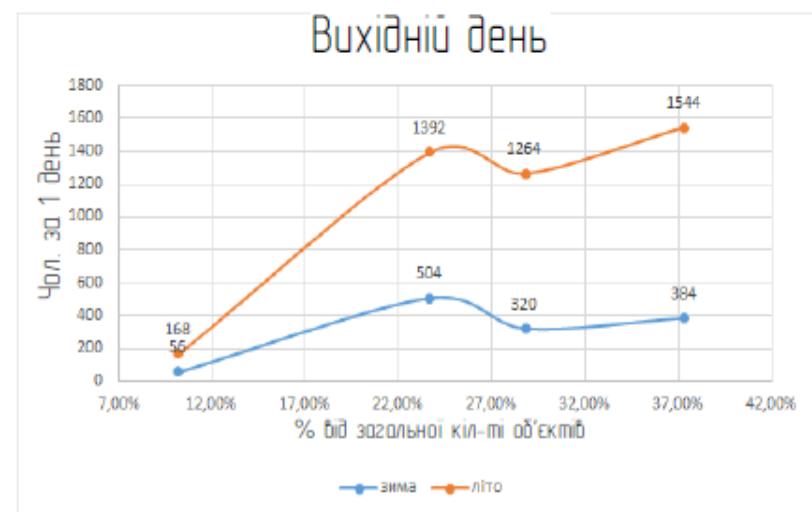
В будній день відвідуваність парку найбільша в тихій зоні незалежно від заповненості об'єктами, інженерними мережами та архітектурними спорудами.

Влітку складає - 776 чол./день
Взимку складає - 280 чол./день

% від загальної кількості об'єктів	Літо	Зима
Зона тихого білпочинку	28,8	1264
Зона активного білпочинку	37,3	1544
Культурно-розважальна зона	23,7	1392
Зона спорту	10,2	168

У вихідній день влітку відвідуваність парку найбільша в активній зоні залежно від заповненості об'єктами, інженерними мережами та архітектурними спорудами, складає 1544 чол./день.

Взимку найбільше відвідувачів знаходиться в культурно-розважальній зоні - 504 чол./день, що пов'язано з культурно-масовою програмою до зимніх святачів.

Комплексна оцінка сучасного стану садово-паркових об'єктів на території міста Вінниці

14

Критерії оцінки	Центральний міський парк	Ботанічний сад	Парк Дружби народів	Гігантічноський парк	Парк при лікарні ім. Іщенко	Європейська площа	Садиба Пирогова	Лісопарк	Парк Інтеграл
	БАЛИ								
Наявність письмової інформації щодо історії створення та розвитку об'єкта	5	4	3	3	2	1	1	3	0
Планувальна структура	5	4	3	2	5	2	5	4	2
Композиція рослинності та особливості просторової організації	3	3	2	2	3	2	2	2	1
Видовий склад деревних насаджень	3	1	1	2	2	1	1	2	1
Раритетні види та вікові дерева	2	2	1	2	3	1	4	2	1
Архітектурні споруди (монументальні, декоративні, інженерні, утилітарні)	3	1	1	4	3	4	4	0	0
Дорожньо-стежкова мережа	4	0	1	0	1	2	1	1	0
Водойми	5	0	5	0	0	5	0	2	0
Газонний покрив та квітникове оформлення	4	4	3	1	1	3	3	0	0
Загальний бал	34	19	20	16	20	21	21	16	5

На основі проведених комплексних досліджень визначено найбільш цікаві в плані історико-культурного значення об'єкти. Результати проведених досліджень систематизовано та приведено до числових значень з метою зручності порівняння досліджених об'єктів. Згідно з результатами комплексної оцінки Центральний міський парк набрав 34 бали відповідно, віднесений до найбільш цінних. Цінними парковими об'єктами можна назвати всі інші досліджувані парки, окрім парку Інтеграл, який не має цінності - 5 балів.

Естетична оцінка паркових ландшафтів

15

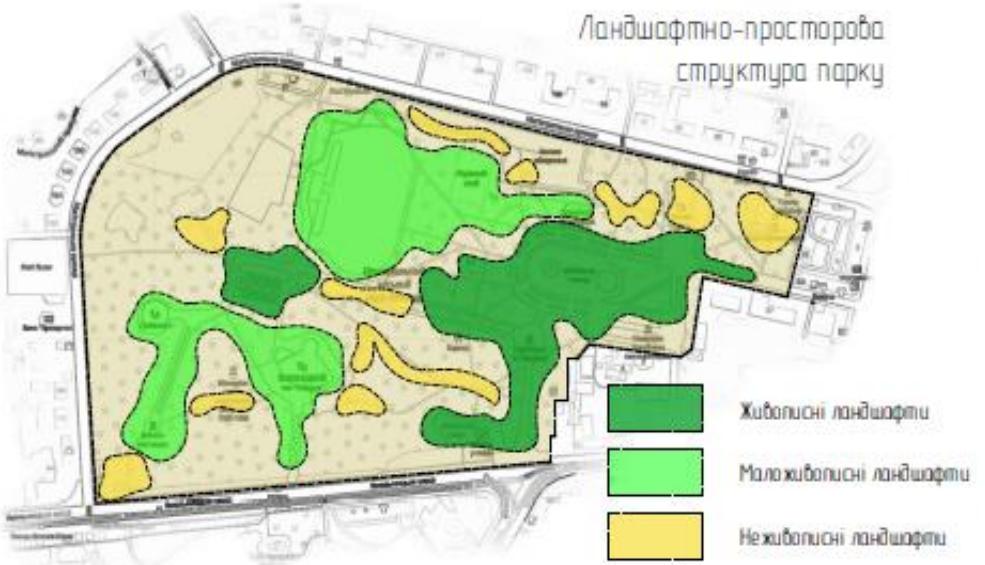
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Середній бал	Мах сер.бал за кожним критерієм
Психолого-естетичні критерії																							
1	Спокій (відчуття спокою, розслаблення, споглядання)	1,6	3,3	4	3,3	0,2	2	0,8	0,7	0,9	1,4	1,5	2,8	3,8	3,5	3,3	4	3,5	3,8	3,6	2,9	2,545	4
2	Захоплення (відчуття захоплення, благоговіння)	0,1	0,9	2,3	0,8	0,1	0,5	0,2	0,2	0,3	0,3	0,6	0,6	2,1	1,9	1,1	2,9	2,1	2	2,1	2,5	1,18	4
3	Незайманість (відчуття незайманості, дикості, віддаленості від цивілізації)	0,8	0,4	0,6	0,3	0,1	0,4	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,6	0,5	0,9	0,8	0,7	0,5	0,44	4	
4	Душевне піднесення (відчуття душевного піднесення)	0,3	0,9	2	0,7	0,2	0,6	0,3	0,3	0,3	0,1	0,7	0,8	1,9	1,5	0,6	3,4	1,9	1,8	1,9	2	1,11	4
Сума балів за критеріями		2,8	5,5	8,9	5,1	0,6	3,5	1,4	1,3	1,6	2,1	3,1	4,5	8,3	7,4	5,6	11	8,4	8,4	8,3	7,9	5,275	16
Географо-естетичні критерії оцінки ландшафту																							
5	Гармонія природних та антропогенних об'єктів	0,4	1,4	2	2	0,3	1,6	1	1	1	0,3	0,4	0,3	2	1,9	1,5	1,8	1,8	1,9	1,7	1,5	1,29	2
6	Наявність на ділянці мальовничих місць, затишник куточків	0,3	1,8	2	1,6	0,2	0,7	0,1	0	0,1	0,1	0,1	0,2	1,2	1,5	0,2	2	2	2	2	0,5	0,93	2
7	Наявність на ділянці вікових дерев, скучення чарівних рослин, квітів, пам'ятники історії та культури тощо.	0	1	1	0,2	0	0	0	0	0	0	0	0,4	1,4	1,3	0,2	2	0,6	0,9	0,1	0,1	0,46	2
8	Наявність на ділянці оглядових майданчиків	0,1	1,4	1,6	1,5	0,1	1,6	0,2	1,5	1,5	0,7	0,9	1,3	1,6	1,7	1,3	1,8	1,6	1,3	0,9	2	1,23	2
9	Виразність рельєфу місцевості	0	0	1,1	0,1	0	0,4	0	0	0	0	0	0	0	0,3	0	1,2	1	0,2	2	0,315	2	
10	Виразність водних об'єктів	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,8	0	0	0	0	0,09	2	
11	Різноманітність і чергування рослинних угрупувань	0,1	0,8	1	0,4	0,1	1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,5	0,6	1,3	1,3	0,9	1,5	1,3	1,2	0,6	1,7	0,74	2
12	Різноманітність тваринного світу ділянки	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,5	0	0	0	0	0	0	0,075	2	
Сума балів за критеріями		0,9	6,4	8,7	5,8	0,7	5,3	1,4	2,6	2,7	1,3	1,9	2,8	9	7,7	4,4	11	8,5	8,3	5,5	7,8	5,13	16
Сумарний бал за всіма критеріями		3,7	12	18	11	1,3	8,8	2,8	3,9	4,3	3,4	5	7,3	17	15	10	22	17	17	14	16	10,405	32

За результатами дослідження загальний бал естетичної цінності ландшафту для кожної оглядової точки парку ім. Горького відповідає живописним (16-23,9 бала), маложивописним (8,0-15,9 бала) та неживописним ландшафтам (0-7,9 бала). Сумарний бал для всього парку становить 10,405, що дає змогу віднести цей парк за рівнем ландшафтності до маложивописних (8,0-15,9 бала). І хоча парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва парк ім. Горького не можна назвати "найвизначнішим та найціннішим зразком паркового будівництва", але він заслуговує на збереження та відновлення його природних комплексів, поліпшення ландшафтно-планувальної структури і функціонального зонування території.

Морфологічна модель формування садово - паркових об'єктів

16

Ландшафтно-просторова структура парку

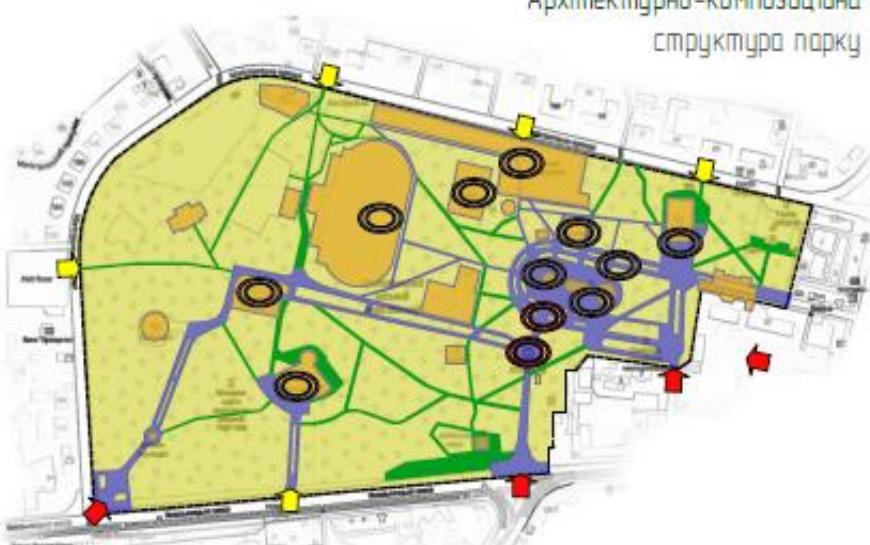
Оглядово-просторова структура парку

Схема функціонального зонування парку

Архітектурно-композиційна структура парку

- наближення до природних ресурсів
- рівномірного розміщення
- тяжіння до урбанізованої осі
- вздовж урбанізованої осі

- використання мобільних атракціонів
- полівалентних просторів
- використання модульних компонентів
- функціональної подвійності

- використання законів перспективи
- змінності у часі
- єдності ландшафту та архітектури
- використання водних об'єктів
- ярусності простору

- без бар'єрного простору
- наявність функціональних зон для всіх груп населення
- наявність різних видів розваг

Принцип
містобудівної
інтеграції

Принцип
адаптивності

Принцип
естетичної
виразності

Принцип
соціальної
доступності

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ

Принцип
композиційної
єдності

Принцип
ефективного
використання
площі

Принцип
атрактивності

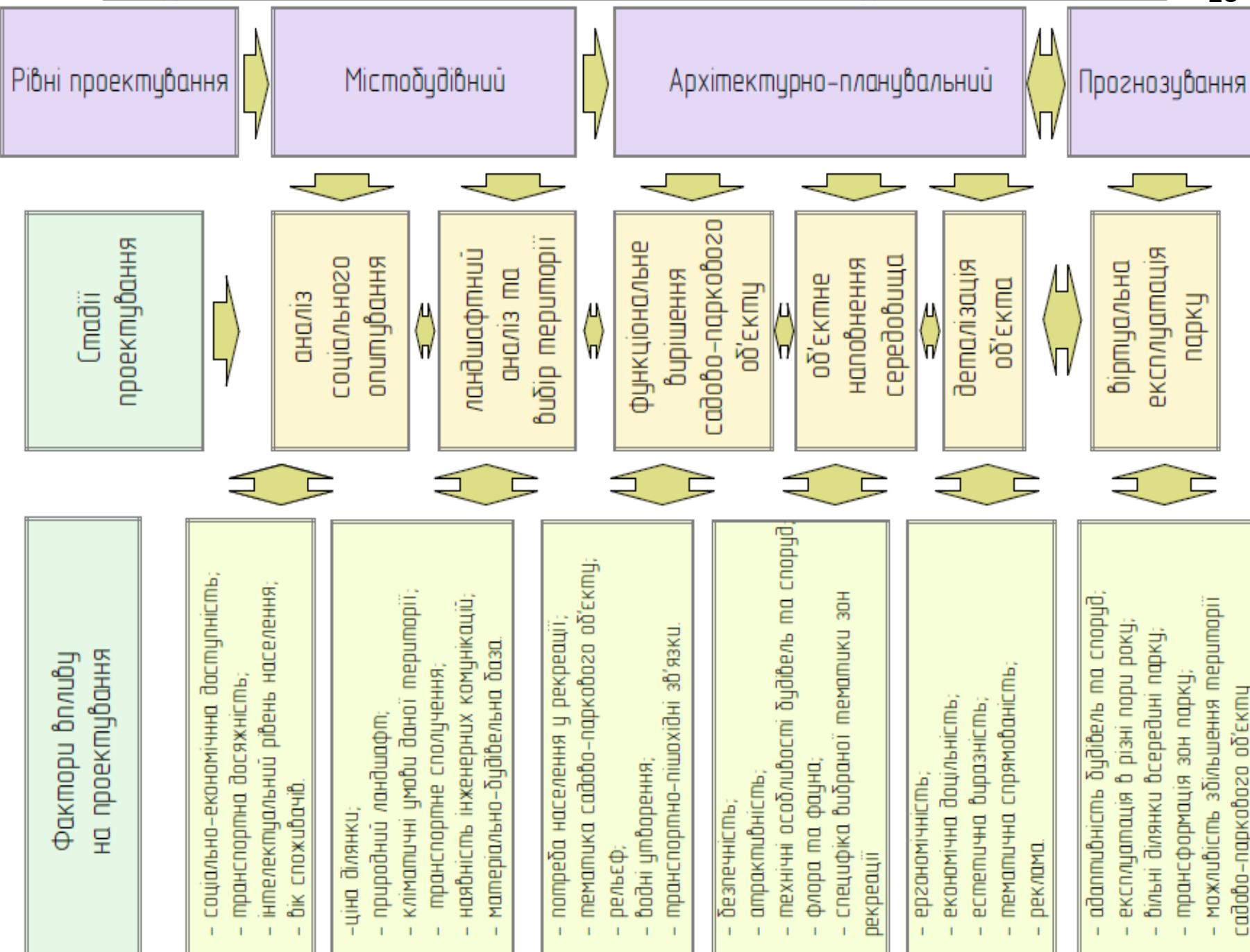
Принцип
історичної
спадкоємності

- єдності форми та простору
- пропорції
- симетрії й асиметрії
- контрасту
- нюансу
- тотожності
- масштабності

- чіткого функціонального зонування
- блокування
- використання земного, підземного та надземного простору

- створення сценаріїв рекреаційно-розважального характеру
- використання етнічних особливостей
- реклама
- якісне обслуговування

- урахування історично створених природних, культурно-історичних, етнографічних та інших національних чи місцевих традицій

Основні етапи розробки та реалізації проекту

Розподіл кількості проектів за напрямками, які реалізувались в 2016 році в парку ім. Горького

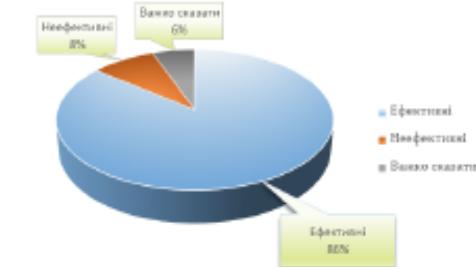
Основні результати від впровадження проектів реконструкції

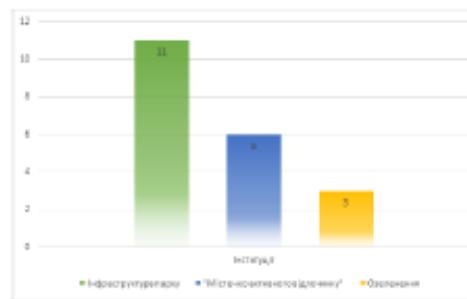
Етапи детальної розробки проекту

Оцінка ефективності впровадження проектів реконструкції в парку

Розподіл кількості проектів за окремими інституціями

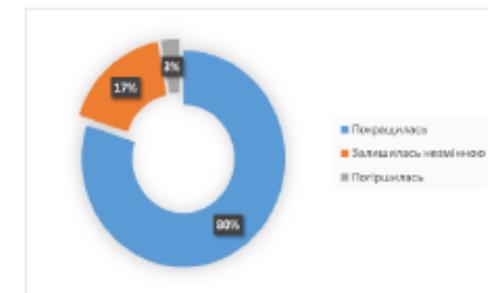
Шкала ефективності впровадження проектів реконструкції в парку

Основні об'єкти соціальної інфраструктури парку

Зміна якості відпочинку після реалізації проектів реконструкції

Розпланування М 1:2000

Роза вітрів

РЕКОНСТРУКЦІЯ ПАРКУ "ІНТЕГРАЛ"

Генеральний план
М 1:2000

Чумовні позначення

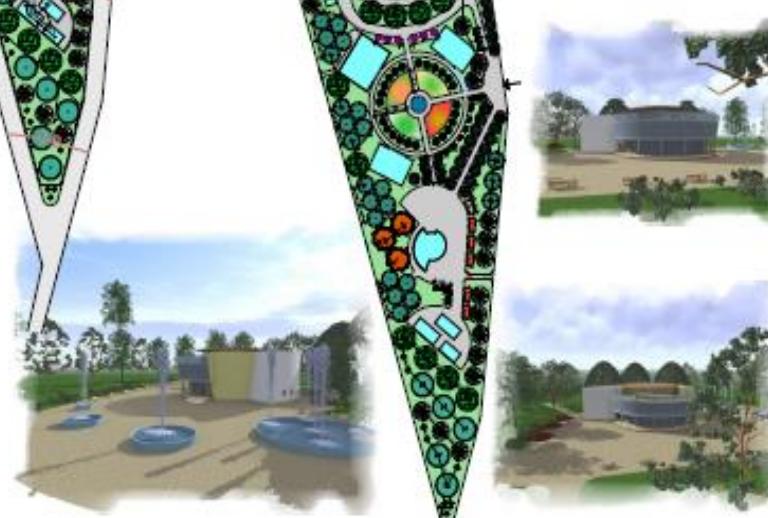
Гори холми та обриви
Від різних тип рельєфу
Газон
Зелений насіння та насіння
Природні та видові рослини
Дорожки
Алеї
Альтанки та сидини
Бійкін

Дендрологічний план М 1:2000

Посадкове креслення М 1:2000

Відомість елементів озеленення

№	Число позначки	Найменування	Кільк., шт.	Площа, м ²
1	●	Ясень камчатський	70	
2	●	Каштан східний	22	
3	●	Каштан	20	
4	●	Каштан вічнозелений	12	
5	●	Дуб лісовий	18	
6	●	Верба біла	3	
7	●	Каштанко прокрути	24	
8	●	Липа звичайна	39	
9	●	Бархат дерево	10	
10	●	Талаконія береста	6	
11	●	Бобовник "Золотий десн."	11	
12	●	Роза зігрівна	506	
13	●	Бархат	160	
14	●	Ірис Лінерія	15	
15	●	Конвалія	19	
16	●	Парнаподібно квітучий	60	
17	●	Калінка	2000	
18	●	Газон	81000	

ВИСНОВКИ

1. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду садово-паркових об'єктів, вивчення композиційних особливостей та переваг різних епох дозволили визначити, що характер побудови паркової композиції залежить від комплексу взаємодіючих факторів: специфіки ландшафтних, містобудівних, соціально-історичних умов. На різних етапах історії закордонного та вітчизняного досвіду у галузі садово-паркового будівництва прослежується розвиток та перетворення просторових типів паркових структур і типів просторів, у результаті чого були сформовані садово-паркові композиції. Аналіз поступового перетворення садово-паркових структур довоодить те, що історія формування паркової композиції є прикладом спадкоємності садово-паркових прийомів різних епох у її поступовому розвитку.

2. На основі проаналізованих основних загальних методів дослідження та наукових підходів з формування парків було вибрано комплексний підхід, який був використаний у даній роботі. У ході проведенного дослідження, було удосконалено блок-схему дослідження садово-паркових об'єктів та виділено основний алгоритм розв'язання задачі. Архітектурно планувальний аналіз паркових зон як композиційних та образно-змістових елементів дозволив визначити перелік закономірностей архітектурно-композиційного формування садово-паркових об'єктів міста Вінниці.

3. Розроблений типологічний аналіз планувальних структур садово-паркових об'єктів міста Вінниці. Здійснена комплексна оцінка сучасного стану садово-паркових об'єктів на території міста Вінниці.

4. Сформульовані загальні принципи архітектурно-композиційної організації садово-паркових об'єктів, для реалізації яких запропоновані конкретні прийоми архітектурно-композиційного формування садово-паркових об'єктів. Побудовано модель формування садово-паркового об'єкта, яка відображає зміст та логіку розвитку процесу ландшафтно-просторового й архітектурно-композиційного формування території. Структура моделі включає головні компоненти системи садово-паркового об'єкта, а саме: основні взаємодіючі складові (природні та антропогенні); функціональні зони; «каркас» візуально – просторових зв'язків. Методика проектування, розроблена в дослідженні, та методичні рекомендації дають можливість для проектування та подальшого удосконалення садово-паркових об'єктів.